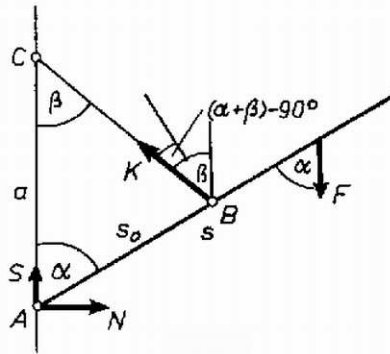

I. megoldás. Terhelés esetén a rúdra a következő erők hatnak (1. ábra): az F terhelés, a K kötél-erő, az N támasztóerő és az S súrlódási erő. Írjuk fel ezek egyensúlyának a feltételeit!

1. ábra

Az erők vízszintes komponensei egyensúlyt tartanak, ha

$$(1) \quad K \sin \beta = N,$$

a függőleges komponensek pedig akkor, ha

$$(2) \quad S + K \cos \beta = F.$$

Az A pontra vonatkozó forgatónyomatékok akkor vannak egyensúlyban, ha

$$(3) \quad F \cdot s \sin \alpha = K \cdot s_0 \cos [90^\circ - (\alpha + \beta)] = K \cdot s_0 \sin(\alpha + \beta).$$

Adott F és S mellett akkor és csak akkor lehetséges egyensúly, ha található olyan K , N és S érték, amely kielégíti az (1), (2), (3) egyenleteket és emellett teljesül az

$$(4) \quad |S| \leq \mu N$$

feltétel. Ha (4) nem teljesül, akkor nem lehet egyensúly, mert akkor akkora súrlódási erő kellene, amekkora már nem lehet. (3)-ból kifejezzük F -et K -val, azt (2)-be helyettesítjük és így (1) felhasználásával az

$$(5) \quad S = N \left(\frac{s_0 \sin(\alpha + \beta)}{s \sin \alpha \sin \beta} - \operatorname{ctg} \beta \right)$$

egyenletet kapjuk, amely a szinusz-tétel segítségével az

$$(6) \quad S = N \left(\frac{a}{s} \cdot \frac{1}{\sin \alpha} - \operatorname{ctg} \beta \right)$$

alakra hozható. (6) és (4) egybevetéséből látható, hogy az egyensúly feltétele az

$$(7) \quad \left| \frac{a}{s} \cdot \frac{1}{\sin \alpha} - \operatorname{ctg} \beta \right| \leq \mu$$

egyenlőtlenség teljesülése. Ezt átrendezve s -re a következő feltétel adódik:

$$(8a) \quad \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta + \mu} \leq s \leq \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta - \mu}$$

ha $\operatorname{ctg} \beta > \mu$,
illetve

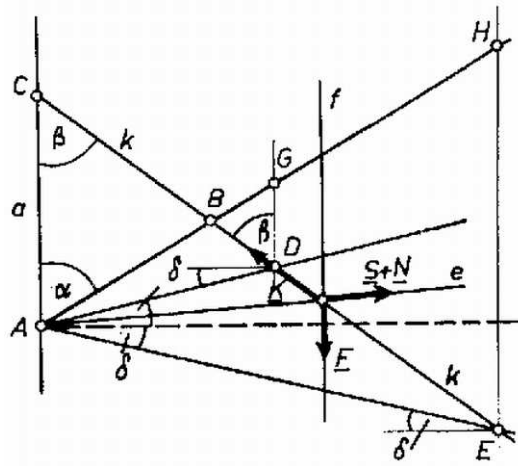
$$(8b) \quad \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta + \mu} \leq s < +\infty,$$

ha $\operatorname{ctg} \beta < \mu$.

Tehát a rúd (8a), ill. (8b) feltételnek eleget tevő pontjai terhelhetők.

Bognár Ágnes (Kecskemét, Katona J. Gimn., II. o. t.)

II. megoldás. Rajzoljuk be az erők hatásvonalát az ábrába (2. ábra)! A K kötél-erő hatásvonalja a köté k egyenese, az F erőé pedig az f függőleges egyenes. Az N és S eredőjének az e hatásvonalja valahova a 2δ nyílású szögtartományba esik, ahol $\operatorname{tg} \delta = \mu$, ($|S| \leq \mu N$). Egyensúly esetén a három hatásvonal egy pontban kell, hogy metsze egymást. Ez csak akkor lehet, ha f a k -t a $\overline{DE}$ szakaszon belül metszi. Belátható, hogy ez a feltétel egyúttal elegendő is az egyensúlyhoz. Ennek megfelelően a rúd G és H közé eső pontjai terhelhetőek függőleges erővel.

2. ábra

Az ábra alapján G és H A -tól való távolsága kiszámítható:

$$\begin{aligned}
 \overline{AG} &= \frac{\sin(90^\circ + \delta)}{\sin \alpha} \cdot \overline{AD} = \frac{\sin(90^\circ + \delta)}{\sin \alpha} \cdot \frac{\sin \beta}{\sin(90^\circ + \delta - \beta)} a = \\
 (9) \qquad &= \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta + \operatorname{tg} \delta} = \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta + \mu}.
 \end{aligned}$$

Hasonlóan

$$(10) \qquad \overline{AH} = \frac{a}{\sin \alpha} \cdot \frac{1}{\operatorname{ctg} \beta - \mu},$$

feltéve, hogy E létezik, azaz $90^\circ - \delta > \beta$ (különben minden G -nél távolabbi pont terhelhető).

Jilling Ferenc (Baja, III. Béla Gimn., II. o. t.)